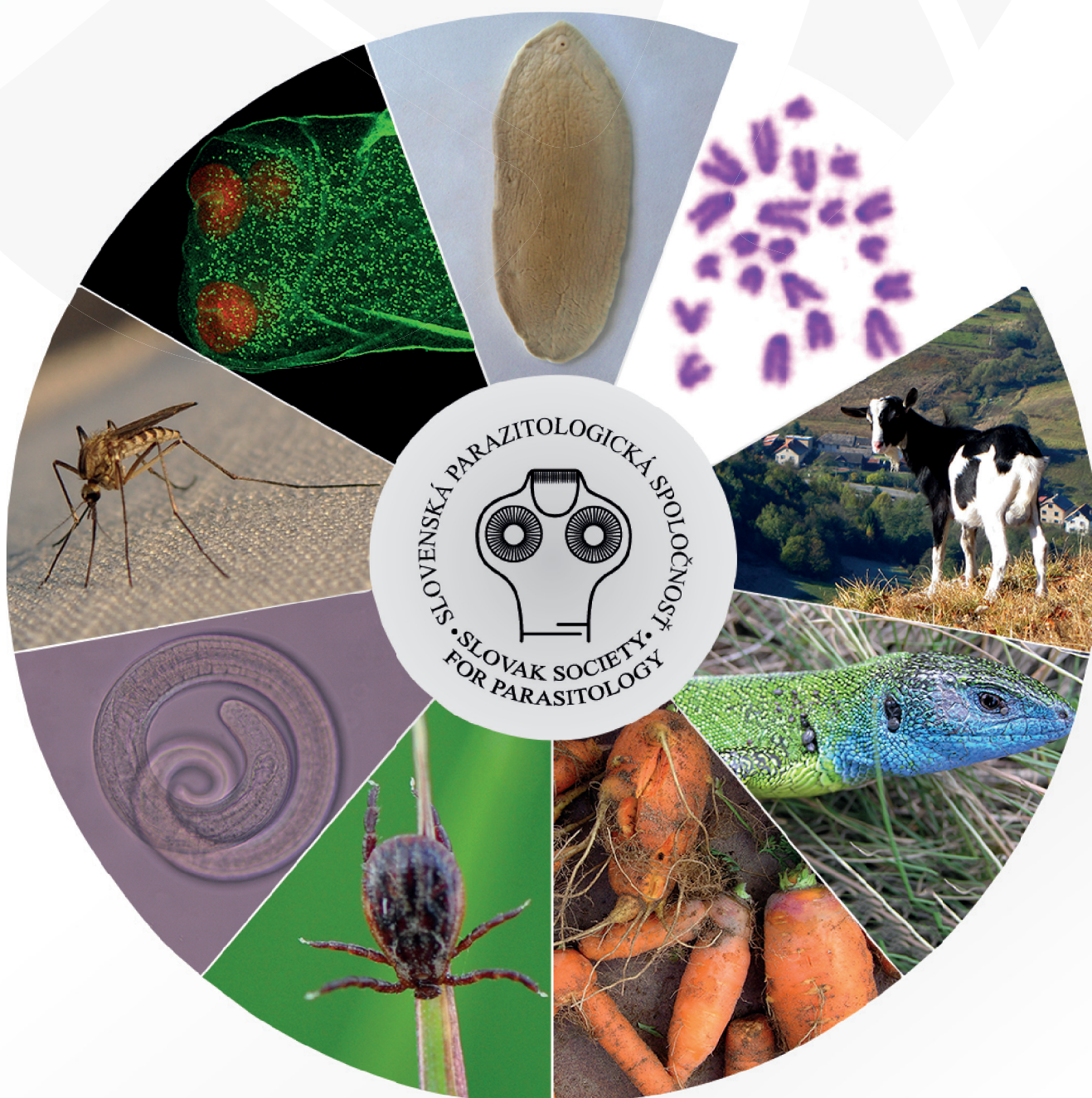

číslo 21, 2016

SPRÁVY

SLOVENSKEJ PARAZITOLOGICKEJ
SPOLOČNOSTI PRI SAV

❖ Úvodník.....	3
❖ Oznamy výboru SPS pri SAV	
• Správa o hospodárení SPS pri SAV v roku 2016.....	4
• Ceny SPS pri SAV za najlepšie vedecké práce mladých parazitológov za rok 2015.....	5
❖ Výzva na podávanie návrhov na cenu SPS pri SAV za najlepšiu vedeckú prácu mladých parazitológov v roku 2016.....	5
❖ Doktorandské štúdium.....	6
❖ Stanovisko PaÚ SAV a SPS pri SAV k internetovému príspevku „Ústa nie sú zdroj zápachu z úst“	7
❖ Členské príspevky – číslo účtu.....	8
❖ Aktivity členov SPS pri SAV v roku 2016	
• Valné zhromaždenie Európskej federácie parazitológov, 22.7.2016, Turku, Fínsko.....	8
• Zoologické dni v Českých Budějoviach.....	10
• Z Prowazekových dní za parazitologickú sekciu.....	10
• Výskumná stáž, Indio Hatuey, Matanza´s University, Kuba.....	12
• 12. české a slovenské parazitologické dny 2016.....	13
• International Weed Science Congress v Prahe.....	14
• 91. konferencia Americkej Parazitologickej Spoločnosti.....	15
• EMOP XII, 2016.....	15
• Laboratórna diagnostika humánnych parazitóz v Leidene (Holandsko), kurz.....	17
❖ Nové knihy členov SPS pri SAV	
• Všetko, čo ste chceli vedieť o najväčšej slovenskej motolici a báli ste sa spýtať.....	18
• Užitočná publikácia pre humánnych parazitológov.....	20
• Súbor publikácií vydaný s podporou EÚ.....	20
❖ Jubilujúci členovia SPS pri SAV v roku 2016.....	21
• RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc. jubiluje.....	22
• Významné životné jubileum prof. RNDr. Jozefa Halgoša, DrSc.....	23
• Životné jubileum Ing. Kataríny Reiterovej, DrSc.....	24
❖ Stalo sa v SAV v roku 2016.....	25
❖ Kalendár budúcich vedeckých parazitologických podujatí.....	26

Milí kolegovia – parazitológovia,

prinášame Vám ďalšie číslo Správ SPS, v ktorých sme sa snažili zosumarizovať podujatia a aktivity týkajúce sa Slovenskej parazitologickej spoločnosti a jej členov v roku 2016 a priblížiť udalosti, ktoré nás čakajú v roku 2017.

V minulom roku sme mali možnosť sa stretnúť na dvoch podujatiach spoluorganizovaných Slovenskou parazitologickou spoločnosťou pri SAV – na XIV. Prowazekových dňoch, kde farby parazitológov už tradične hájil dlhoročný člen výboru doc. Ondriska a na 12. českých a slovenských parazitologických dňoch, ktoré organizovali kolegovia z Českých Budějovic pod taktovkou Dr. Olega Ditricha.

Novinkou v roku 2017 je organizácia v poradí už 23. helmintologických dní, ktoré sa vôbec po prvýkrát v histórii uskutočnia na Slovensku vďaka iniciatíve Dr. Mikuláša Orosa z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach. Naša spoločnosť je spoluorganizátorom tohto podujatia

a kolegovia z Čiech sa tešia, že po dvadsiatich dvoch ročníkoch, organizovaných na rôznych miestach Čiech a Moravy, sa v roku 2017 toto neformálne a priateľské stretnutie helmintológov uskutoční práve na Slovensku.

Koncom roka 2016 rezonovala v povedomí pracovníkov Slovenskej akadémie vied veľmi dôležitá udalosť, ktorá bude mať vplyv na jej blízku budúcnosť. Všetky ústavy SAV sa podrobili medzinárodnej akreditácii, počas ktorej nezávislý panel odborníkov z rôznych európskych krajín posudzoval jednotlivé ústavy SAV s cieľom zhodnotiť postavenie daného pracoviska v rámci európskeho výskumného priestoru. Záverečné hodnotiace formuláre kategorizovali ústavy do 4 kategórií – A, B, C, D. Ústavy, ktorých vedeckí pracovníci a doktorandi sú členovia Slovenskej parazitologickej spoločnosti (Parazitologický ústav, Virologický ústav a Ústav zoológie), boli zaradené do kategórie B, čo je vzhľadom ku skutočnosti, že v II.

Oddelení vied bol iba jeden ústav zaradený do kategórie A, veľkým úspechom. Zároveň je to pre nás všetkých aj obrovským záväzkom do budúcnosti, nakoľko sa od nás očakáva, že v ďalšom akreditačnom období si ústavy SAV svoje vedecké výstupy ešte zlepšia.

Som rada, že úvodník môžem zakončiť touto optimistickou správou. Prajem všetkým členom Slovenskej parazitologickej spoločnosti veľa pracovných úspechov, zaujímavých výsledkov a tvorivé pracovné prostredie v oblasti výskumu, výuky aj diagnostiky parazitov a parazitárnych ochorení.

Ivica Hromadová

OZNAMY VÝBORU SPS PRI SAV

Správa o hospodárení SPS pri SAV v roku 2016

PRÍJMY

Počiatkový stav k 1.1.2016	304,26 Eur	Bežný účet
Členské príspevky	746,00 Eur	
Prenájom priestorov (Prowazekove dni)	500,00 Eur	
Ostatné príjmy (bankové úroky)	0,08 Eur	

Príjmy celkom

1.550,64 Eur

VÝDAVKY

	Celkom
Členský príspevok (RSVS, EFP 2016)	74,00 Eur
Služby (občerstvenie, Helmintologické dny)	610,67 Eur
Prevádzková réžia (bankové poplatky)	46,80 Eur
OON (ekonomická agenda, poisťné DoVP)	531,20 Eur
Nákup spotrebného materiálu	29,75 Eur
Ceny SPS (darčekové poukážky)	260,00 Eur

Výdavky celkom

1.552,42 Eur

Zostatok finančných prostriedkov k 31.12.2016:

810,10 Eur

Z toho:

Bežný účet

310,51 Eur

Pokladňa

499,59 Eur

Vypracovala: Ing. Ludmila Lapšanská
V Košiciach, 4.1.2017

Ceny SPS pri SAV za najlepšie vedecké práce mladých parazitológov za rok 2015

Komisia pre udeľovanie Cien SPS pri SAV pre mladých vedeckých pracovníkov za rok 2015 rozhodla o jednom prvom a dvoch druhých miestach:

1. miesto:

MVDr. Eva Bazsalovicsová, PhD. (PaÚ SAV) „Genetic interrelationships of North American populations of giant liver fluke *Fascioloides magna*“ (Parasites and Vectors, 2015)

2. miesto:

RNDr. Tímea Brázová, PhD. (PaÚ SAV) „Host-parasite relationships as determinants of heavy metal concentrations in perch (*Perca fluviatilis*) and its intestinal parasite infection“ (Ecotoxicology and Environmental Safety, 2015)

2. miesto:

Mgr. Viktória Čabanová (PaÚ SAV) „Recent study on canine vector-borne zoonoses in southern Slovakia – serologic survey“ (Acta Parasitologica, 2015)

OCENENÝM SRDEČNE BLAHOŽELÁME!

VÝZVA NA PODÁVANIE NÁVRHOV NA CENU SPS PRI SAV ZA NAJLEPŠIU VEDECKÚ PRÁCU MLADÝCH PARAZITOLÓGOV PUBLIKOVANÝCH V ROKU 2016

Milí mladí parazitológovia,

dávame vám do pozornosti súťaž o „Cenu SPS pri SAV pre mladého vedeckého pracovníka“.

Podrobnosti súťaže:

Kto sa môže prihlásiť?

Mladá vedecká pracovníčka/ mladý vedecký pracovník do 35 rokov, ktorá/ý prihlási do súťaže PRVOAUTORSKÝ vedecký príspevok s parazitologickou tematikou uverejnený v roku 2016.

Kam príspevok poslať?

PDF príspevku prihláseného do súťaže prosíme poslať spolu s krátkym odporúčením školiteľa/vedúceho na adresu sps@saske.sk

Do kedy sa môžete prihlásiť?

Termín uzávierky súťaže je **15. apríl 2017**.

Kedy a kde budú vyhlásení víťazi?

Na schôdzi výboru SPS pri SAV v Košiciach na **jar 2017**.

Komisia pre udeľovanie Cien SPS pri SAV pracuje v zložení:

Predseda – doc. Stanko, členovia – Dr. Rusňáková Taragelová a Dr. Hurníková

DOKTORANDSKÉ ŠTÚDIUM

Zoznam doktorandov - akademický rok 2015/2016

MENO DOKTORANDA	ROČNÍK/ FORMA ŠTÚDIA	ŠTUDIJNÝ ODBOR	UNIVERZITA	TÉMA DIZERTAČNEJ PRÁCE	ŠKOLIACE PRACOVISKO	MENO ŠKOLITEĽA
Mgr. Jasna Kraljik*	4. / int.	4.2.5 Zoológia	PriF UK Bratislava	Ektoparazity drobných cicavcov a ich úloha ako vektorov vybraných skupín patogénov	PaÚ SAV Košice	doc. RNDr. Michal Stanko, DrSc.
Mgr. Ludmila Juhášová	3./ int.	4.2.5 Zoológia	PriF UK Bratislava	Molekulárna taxonómia a fylogeografia vybraných druhov parazitických plathelminthov	PaÚ SAV Košice	RNDr. Ivica Kráľová-Hromadová, CSc.
MVDr. Daniel Barčák	3./ int.	6.3.7 Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Taxonómia a zoogeografické rozšírenie pásomnic rodu <i>Caryophyllaeus</i> (Cestoda, Caryophyllidae), parazitov kaprovitých rýb	PaÚ SAV Košice	RNDr. Mikuláš Oros, PhD.
MVDr. Miroslava Fecková	MD	6.3.7 Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Epidemiológia a diagnostika závažných parazitóz cirkulujúcich na území Slovenska	PaÚ SAV Košice	MVDr. Daniela Antolová, PhD.
MVDr. Jana Pipiková	3./ int.	6.3.7 Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Epizootologické a epidemiologické aspekty šírenia parazitóz v urbánom a rurálnom ekosystéme	PaÚ SAV Košice	doc. RNDr. Ingrid Papajová, PhD.
Mgr. Michal Chvostáč	3./ int.	4.2.3 Molekulárna biológia	PriF UK Bratislava	Multilokusová sekvenčná typizácia <i>Borrelia burgdorferi</i> sensu lato vo vzťahu k rezervoárovým hosťom	ÚZ SAV Bratislava	MVDr. Markéta Derdáková, PhD.
Mgr. Tatiana Vaculová	3./ int.	4.2.5 Zoológia	PriF UK Bratislava	Interakcie medzi kliešťami prenášanými patogénmi a mechanizmy ich prenosu	ÚZ SAV Bratislava	Mgr. Veronika Rusňáková Tarageľová, PhD.
MVDr. Barbora Bucková	2./ int.	6.3.7. Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Vplyv probiotických bakteriálnych kmeňov na imunitnú odpoveď myši pri infekcii <i>Trichinella spiralis</i>	PaÚ SAV Košice	MVDr. Emília Dvorožňáková, PhD.
Ing. Blažena Vargová	2./ int.	6.3.7. Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Biochemická a biofyzikálna ekológia kliešťov	PaÚ SAV Košice	RNDr. Viktória Majláthová, PhD.
Mgr. Viktória Čabanová	2./ int.	4.2.5 Zoológia	PriF UK Bratislava	Novo sa vyskytujúce helmintózy mäsozravcov na území Slovenska so špecifickým dôrazom na epizootológiu a ekológiu <i>Angiostrongylus vasorum</i> a <i>Dirofilaria</i> spp.	PaÚ SAV Košice	MVDr. Martina Miterpáková, PhD.
Mgr. Viera Holíková	2./int.	4.2.3 Molekulárna biológia	PriF UK Bratislava	Bioaktívne látky v slinách kliešťov a ich možné využitie v riadení bunkových procesov za fyziologických a patofyziologických podmienok	VÚ SAV Bratislava	Mgr. Iveta Štibrániová, PhD.
MVDr. Michal Babják	2./ int.	6.3.7. Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Detekcia rezistencie na antihelmintiká u parazitov malých prežúvavcov	PaÚ SAV Košice	doc. MVDr. Marián Várady, DrSc.
Mgr. Martina Komjáti-Nagyová	1./ int.	6.3.7. Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Štruktúra a dynamika prírodného ohniska nákaz horského typu v podmienkach globálnych klimatických zmien (s dôrazom na jednobunkové krvné parazity rodu <i>Babesia</i> a vírus kliešťovej encefalitidy)	PaÚ SAV Košice	RNDr. Bronislava Vichová, PhD.
MVDr. Terézia Mačák Kubašková	1./ int.	6.3.7. Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Imunomodulačné a hepatoprotektívne účinky Transfer faktora pri modelovom parazitárnom ochorení	PaÚ SAV Košice	RNDr. Gabriela Hrková, DrSc.
Mgr. Martina Matoušková	1./ int.	4.2.5 Zoológia	PriF UK Bratislava	Ultraštruktúrne aspekty reprodukcie parazitických ploskavcov (Platyhelminthes) a ich fylogenetický význam	PaÚ SAV Košice	RNDr. Magdaléna Bruňanská, DrSc.

Zoznam doktorandov prijatých do 1. ročníka doktorandského štúdia v akademickom roku 2016/2017

MENO DOKTORANDA	ROČNÍK/ FORMA ŠTÚDIA	ŠTUDIJNÝ ODBOR	UNIVERZITA	TÉMA DIZERTAČNEJ PRÁCE	ŠKOLIACE PRACOVISKO	MENO ŠKOLITEĽA
Mgr. Ivana Heglasová	1./ int.	4.2.5 Zoológia	PriF UK Bratislava	Kliešte a blchy drobných cicavcov a ich úloha potenciálnych vektorov vybraných patogénov na východnom Slovensku	PaÚ SAV Košice	doc. RNDr. Michal Stanko, DrSc.
Mgr. Jana Ondeková	1./ int.	4.2.5 Zoológia	PriF UK Bratislava	Vplyv invázných rastlín na diverzitu druhov a štruktúru spoločenstiev pôdnych nematód narušených ekosystémov	PaÚ SAV Košice	Ing. Marek Renčo, PhD.
Mgr. Júlia Jarošová	1./ int.	6.3.7. Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Epidemiológia a epizootológia pásovník (Cestoda) na Slovensku so špecifickým dôrazom na zoonózne druhy	PaÚ SAV Košice	MVDr. Daniela Antolová, PhD.
Mgr. Alžbeta Koleničová	1./ int.	6.3.7. Infekčné a parazitárne choroby zvierat	UVLF Košice	Molekulárna genetika vybraných tkaninových a črevných parazitov rýb	PaÚ SAV Košice	MVDr. Eva Bazsalovicsová, PhD.

Legenda:

* – doktorandi ukončili doktorandské štúdium v roku 2016; MD – materská dovolenka; int., ext. – interná, externá forma štúdia; PriF UK – Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského; UVLF – Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie; PaÚ SAV, Parazitologický ústav Slovenskej akadémie vied; VÚ SAV – Virologický ústav Slovenskej akadémie vied; ÚZ SAV, Ústav zoológie Slovenskej akadémie vied

Zuzana Vasilková

Stanovisko Parazitologického ústavu SAV v Košiciach a SPS pri SAV k internetovému príspevku „Ústa nie sú zdroj zápachu z úst“ publikovanom pod hlavičkou „Slovenský lekársky blog“

(Internetový zdroj: http://morenews.pro/rndr/Medicina_Detoxic_SK/?utm_campaign=SK+detoxic+%28taboola%29&esub=4A25sMQKBJgL1GgTR50mXAAJhkgEAArkaAts2As41AgYBAQAEcoqZ4gA&utm_content=new4&utm_source=taboola&p=12588&utm_medium=disqus-widget-safetylevel20longtail06&rid=-4AAAAAAACYZIAAAAAAAEjCDn4AA)

Vedenie Parazitologického ústavu SAV v Košiciach a výbor SPS pri SAV týmto vyhlasujú, že sa dištancujú od horeuvedeného internetového príspevku, nestotožňujú sa s jeho vedeckými argumentmi, predkladanými teóriami a hypotézami, ani s navrhovanou terapiou. Obsah príspevku nemá nič spoločné s výsledkami dlhoročnej vedeckej činnosti Parazitologického ústavu SAV, ako aj iných domácich a medzinárodných špecializovaných výskumných pracovísk zameraných na výskum, štúdium a diagnostiku parazitov.

MUDr. Ján Kolesár, v Čechách vystupujúci pod menom MUDr. Michael Petr, uvádzaný v danom príspevku ako špecializovaný odborník v oblasti molekulárnej parazitológie **nie je zamestnancom Parazitologického ústavu SAV, ani členom Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV**. Národný ústav parazitárnych chorôb, pod hlavičkou ktorého Dr. Kolesár vystupuje, **na Slovensku neexistuje**. Text článku je neodborný a obsahovo zavádzajúci, poskytované informácie sú „vytrhnuté z kontextu“, obrázky priložené k textu majú jasný cieľ – vystrašiť čitateľov. Zámer internetového príspevku je jednoznačný – komerčná reklama daného prípravku a snaha nalákať ľudí si prípravok objednať.

Od obsahu spomínaného článku ako aj od akéhokoľvek spojenia s prípravkom reklamovaným na stránke sa preto DÔRAZNE DIŠTANCUJEME.

ČLENSKÉ PRÍSPEVKY – ČÍSLO ÚČTU

ZMENA VARIABILNÉHO SYMBOLU

Výška ročného členského príspevku **10,- EUR**.

Čestní členovia Spoločnosti príspevok neplatia.

Pre dôchodcov, mamičky (prípadne oteckov) na rodičovskej dovolenke a členov, ktorí sú dlhodobo v zahraničí je výška členského príspevku **3,30 EUR**.

Príslušnú sumu, prosíme, uhradiť na účet SPS v Slovenskej sporiteľni Košice II:

číslo účtu: 5052153052/0900

IBAN: SK5909000000005052153052

BIC: GIBASKBX

variabilný symbol: 2017

adresát: Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV
Hlinkova 3
040 01 Košice

Do správy pre prijímateľa, prosíme, nezabudnite uviesť **Vaše meno!**

AKTIVITY ČLENOV SPS PRI SAV V ROKU 2015

**Valné zhromaždenie Európskej federácie parazitológov,
22.7.2016, Turku, Fínsko**

EUROPEAN FEDERATION
OF PARASITOLOGISTS

Európska federácia parazitológov (EFP) je medzinárodná vedecká organizácia, založená v roku 1966 poľským parazitológom Witoldom Stefanskim, jej prvým prezidentom. Aktuálne združuje 26 európskych národných parazitologických spoločností, vrátane Slovenskej parazitologickej spoločnosti (SPS), a 3 pridružené spoločnosti z mimo európskych krajín. Hlavnými cieľmi EFP je podporovať výmenu poznatkov o parazitických organizmoch a parazitárnych chorobách; koordinovať vedecký výskum a vytvoriť európsku sieť expertov a pracovísk na podporu rozvoja výskumu v oblasti základnej, veterinárskej a lekárskej parazitológie; prilákať mladých vedcov a študentov do parazitologického výskumu; každé 4 roky organizovať Európske

parazitologické multikolokvium (EMOP).

Počas tohto leta, na dvanástom ročníku EMOPu vo fínskom Turku sa konalo Valné zhromaždenie EFP, na ktorom som zastupovala členov Slovenskej parazitologickej spoločnosti. Valné zhromaždenie viedol prezident EFP, Prof. Jean Dupoy-Camet. Skupina expertov EFP je zodpovedná za informácie na webovej stránke a editoriál organizácie. Pravidelne podporuje vedecké aktivity mladých parazitológov štipendiami a najlepším udeľuje Cenu mladého vedca. Experti EFP pracujú ako členovia Výboru rýchlych opatrení pri riziku vypuknutia epidémie (Parasitic Disease Threat Quick Response Committee). Pokladník, Dr. Edoardo Pozio predniesol finančnú správu EFP a upozornil na národné spoločnosti, ktoré neplatia členské poplatky. SPS patrí

Odozdanie prezidentskej funkcie EFP

medzi 15 vzorných členov, ktoré už uhradili poplatky aj za tento kalendárny rok. Nové stanovky organizácie, ktoré vypracoval Výbor EFP, boli zverejnené na webovej stránke EFB a odoslané elektronicky všetkým členským spoločnostiam. Za aktívnu prácu vo výbore organizácie a profesionálny prínos v oblasti parazitológie boli ocenení Dr. Edoardo Pozio a Prof. Celia Holland. Dr. Joanne Lello z Britskej ekologickej spoločnosti predstavila členom EFP prepojenie výskumu parazitológie a ekológie v už existujúcich spoluprákach a možnosti ďalších interakcií týchto vedeckých disciplín. Predstavila nám európsky projekt PARACORT zameraný na infekčné parazitárne choroby prenášané hlodavcami, ktoré predstavujú riziko pre zdravie ľudí i potravinovú bezpečnosť. Účinné kontrolné programy pre hlodavce a ich parazity si vyžadujú široké ekologické, biologické a imunologické poznatky o dynamickom vzťahu parazit-hostiteľ. Dr. Olgica Djurkovic Djakovic, zástupkyňa hostiteľskej krajiny budúceho

stretnutia parazitológov pozvala prítomných na EMOP XIII, ktorý sa bude konať 25. – 30. augusta 2020 v Belehrade v Srbsku. Všetkých nás nalákala svojím nadšením i radosťou mladých členov organizačného výboru pripraviť kvalitný odborný program konferencie a príjemnú atmosféru podujatia.

V závere konferencie Prof. Jean Dupoy-Camet odovzdal funkciu prezidenta a pečiatku EFP novému prezidentovi EFP, Prof. Thomasovi Romigovi (Nemecko). Nový výbor organizácie dopĺňajú vice-prezidenti Prof. Vasile Cozma (Rumunsko) a Prof. Antti Oksanen (Fínsko), tajomníčka Dr. Olgica Djurkovic Djakovic (Srbsko) a pokladníčka Prof. Laura Rinaldi (Taliansko).

Emília Dvorožňáková

foto: <https://1drv.ms/f/s!ArfmCZHB5I42jIYU9iImq0M9UqYYVA>

Úsmev ex-prezidenta EFP (Jean Dupoy-Camet) a profil nového prezidenta EFP (Thomas Romig).

Zoologické dni v Českých Budějovicích

Konferencia „Zoologické dni“ sa každoročne koná v Čechách, striedavo v Brne, Prahe a Českých Budějovicích. V dňoch 11. – 12. februára 2016 sa v Českých Budějovicích, v priestoroch Prírodovedeckej fakulty Juhočeskej univerzity konal ďalší ročník Zoologických dní, ktoré sa konajú nepretržite už vyše 4 desaťročia. Na konferencii Zoologické dni 2016 sa zúčastnilo približne 500 účastníkov z Čiech a Slovenska, z toho približne 60 zo Slovenska. Každoročne je najväčšia pozornosť venovaná evolučnej ekológii a systematike stavovcov, ekológii cicavcov a vtákov, ekológii viacerých skupín suchozemských bezstavovcov a ochrárskej biológii. Prednášky prebiehali v kongresovej hale Biologického centra AV ČR a paralelne aj v troch posluchárňach, čo vyžadovalo často „vysoko logisticky“ prístup pri výbere prednášok. Zaznela napríklad zaujímavá plenárna prednáška prof. H. Burdu o magnetizme a magnetorepcii u cicavcov, prezentovaných bolo množstvo prednášok o výskumoch druhovej diverzity a ekológie viacerých skupín stavovcov i bezstavovcov v tropických oblastiach Ázie, Afriky a Ameriky. Na tohtoročnej konferencii zaznelo približne 140 prednášok a prezentovaných bolo 160 postrov. Vyše polovicu účastníkov tvorili študenti vysokých škôl a doktorandi z obidvoch krajín.

častnilo približne 500 účastníkov z Čiech a Slovenska, z toho približne 60 zo Slovenska. Každoročne je najväčšia pozornosť venovaná evolučnej ekológii a systematike stavovcov, ekológii cicavcov a vtákov, ekológii viacerých skupín suchozemských bezstavovcov a ochrárskej biológii. Prednášky prebiehali v kongresovej hale Biologického centra AV ČR a paralelne aj v troch posluchárňach, čo vyžadovalo často „vysoko logisticky“ prístup pri výbere prednášok. Zaznela napríklad zaujímavá plenárna prednáška prof. H. Burdu o magnetizme a magnetorepcii u cicavcov, prezentovaných bolo množstvo prednášok o výskumoch druhovej diverzity a ekológie viacerých skupín stavovcov i bezstavovcov v tropických oblastiach Ázie, Afriky a Ameriky. Na tohtoročnej konferencii zaznelo približne 140 prednášok a prezentovaných bolo 160 postrov. Vyše polovicu účastníkov tvorili študenti vysokých škôl a doktorandi z obidvoch krajín.

Do študentskej súťaže bolo prihlásených 57 prednášok a 69 plagátov. Konferencia potvrdila výbornú úroveň prednášok. Popri vedeckej časti sa v Kongresovej hale BC AV ČR uskutočnil aj spoločenský banket,

kde si vo výbornej atmosfére, ktorú dotvárala živá hudobná skupina, účastníci vychutnali bohaté občerstvenie v podobe švédskych stolov a viacerých produktov lokálnych pivovarov a moravských viníc. Ďalšie konferencia Zoologických dní sa uskutoční vo februári 2017 v Brne.

kde si vo výbornej atmosfére, ktorú dotvárala živá hudobná skupina, účastníci vychutnali bohaté občerstvenie v podobe švédskych stolov a viacerých produktov lokálnych pivovarov a moravských viníc. Ďalšie konferencia Zoologických dní sa uskutoční vo februári 2017 v Brne.

Michal Stanko

foto: <http://zoo.ivb.cz/?page=fotogalerie>

Z Prowazekových dní za parazitologickú sekciu

V dňoch 14. – 15. 3. 2016 sme sa zúčastnili na konferencii XIV. Prowazekove dni. Tradičná konferencia sa tentokrát nekonala v Komárne, ale organizátori sa rozhodli pre Patince. Tamojší Wellnes hotel poskytol pre toto podujatie dôstojné konferenčné priestory vrátane ubytovania na jednom mieste, čo momentálne v Komárne nie je možné. Účastníci ocenili aj možnosť kúpania v termálnej vode vo wellness kúpeľoch, ktoré boli lokalizované

priamo v priestoroch hotela. Konferencia bola zahájená v pondelok 14. marca príhovorom zástupcu vedenia mesta Komárno a za organizátorov doc. Nikšom predsedom Slovenskej spoločnosti klinickej mikrobiológie SLS a doc. Ondriskom tajomníkom Slovenskej parazitologickej spoločnosti SAV. Slávnostná časť pokračovala v tradícii ocenením významných osobností odboru mikrobiológie a parazitológie Prowazekovou medailou. Tento rok

bola medaila udelená MUDr. Eve Mitrovej, DrSc. a doc. MVDr. Monike Halánovej, PhD., mim.prof., ktoré odbornú časť konferencie zahájili úvodnými prednáškami. Dr. Mitrová predstavila problematiku priónových chorôb a doc. Halánová referovala o výskyte vybraných infekčných chorôb u marginalizovaných skupín obyvateľov, ktorý porovnávali s výskytom týchto chorôb u majoritnej populácie na východnom Slovensku. U Rómov zistili vyšší výskyt

Zo slávnostného odovzdávania medailí, ocenená doc. Halánová s doc. Nikšom (foto vpravo)

Dr. Palenčárová sa pokúsila nájsť odpoveď na kontroverzného parazita *Blastocystis hominis*, či ho možno považovať za parazita alebo je to komenzál? Tento parazit je jedným z najčastejších črevných protozoí, na ktorého liečbe sa autori zhodujú iba u prípadov s potiažami gastrointestinálnej sústavy a laboratórnym potvrdením iba tohto parazita v masívnom množstve. Pa-

C. trachomatis, trichinelózy, alveolárnej echinokokózy ako u majoritnej populácie, čo súvisí s ich životných štýlom, charakterom a kvalitou bývania. O výskyte kliešťov v podmienkach klimatických zmien na Slovensku referoval v prehľadovej prednáške doc. Peťko z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach. V rokoch 2011 – 2014

kultnej nemocnice z Plzne Dr. Fajfrlík nám poskytol informácie o parazitárnych chorobách v Českej republike za posledných 10 rokov. Podobne, ako u nás konštatoval o zostupnom trende výskytu parazitóz, čo je možno pripísať zlepšenej hygiene, osvete a zlepšujúcej sa úrovni života väčšiny populácie. Na druhej strane, skupina

razitologická sekcia bola ukončená prednáškou Dr. Poľanovej a kolektívu o dvoch prípadoch pľúcnej echinokokovej infekcie: prvý prípad s nálezom cysty pľúcach, bolesťou na hrudníku, u druhého pacienta zobrazovacia technika cysty nepotvrdila, echinokokóza bola diagnostikovaná na základe protilátkovej odozvy a eozinofílie. V posterovej sekcii bol s parazitologickou problematikou prezentovaný poster Dr. Mózes a širokého kolektívu autorov z HPL o výskyte parazitov v biologických vzorkách pacientov zo Západného Slovenska v rokoch 2010 – 2014. Celkovo boli nájdené parazity u 2,08 % pacientov. Tak ako v iných oblastiach Slovenska najčastejším črevným parazitom je *Enterobius vermicularis* a prvok *Entamoeba coli*. Dokumentujú zvýšený výskyt *Trichomonas vaginalis*, ktorý izolovali vo vybraných regiónoch s frekvenciou od 1,64 do 3,1 %.

Autor článku pri svojej prezentácii

zistili sedem epidemiologicky významných kliešťov, z ktorých prevládala kliešť obyčajný *Ixodes ricinus*. Kliešte ako vektory pôvodcov rôznych závažných ochorení prenikajú do intravilánov miest, stále viac do severných oblastí Slovenska kde narastá počet lymskej boreliózy i kliešťovej encefalitídy. Výnimočný nie je ich výskyt v oblastiach nad 1000 m. V závere prednášky nám doc. Peťko poskytol niekoľko praktických návodov na odstránenie pricicaného kliešťa. V obedňajšej prestávke si ocenení odborníci so zástupcami odborných spoločností a hlavnou organizátorkou Dr. Czirfuszovou ucti pamiatku zakladateľa Prowazekových dní a ich dlhoročného organizátora RNDr. Jána Ďurkovského, CSc. položením kytice a tichou spomienkou pri jeho hrobe. V tejto zostave nás prijal primátor mesta Komárno, s ktorým sme strávili v príjemnej debata niekoľko minút a spoločne sme položili veniec k pamätnej tabuli Dr. Prowazeka. Pekná a dôstojná tradícia ostala zachovaná. Poobedňajšia sekcia prvého dňa bola venovaná parazitologickej problematike. Vzácny hosť z fa-

rôznych pseudoodborníkov a šarlatánov presvedča nemalú časť populácie o opaku, keď za nemalé peniaze „udržiajú“ v každom nimi vyšetrovanom jedincovi niekoľko parazitov, vrátane takých, ktoré sa u nás nevyškytujú. V závere prednášky sa venoval aj pozitívnemu vplyvu parazitov na imunitný systém človeka, čo sa dá využiť pri liečbe niektorých ochorení, napr. Crohnovej choroby. O rezistencii na antimalarické preparáty sme sa nedozvedeli nič,

pretože autori prednášky na konferenciu nedorazili. Doc. Ondriska prezentoval kazuistiku importovanej kožnej leishmaniózy. Pacient sa pravdepodobne infikoval v Bolívii, progredujúci vred mal na ramene pravej ruky. V zoškrabe a preparáte farbenom Giemsom zistili amastigotné formy, ktoré doc. Votýpka determinoval ako *L. braziliensis*. Liečba stibogluconátom sodným sa nekonala najprv pre odmietavý postoj pacienta, neskôr pre bližšie neidentifikované problémy s dodaním lieku na Slovensko. Pacient sa preto rozhodol liečiť prírodnými produktami, akupunktúrou, bioprúdovými technikami (šarlatáni). Rana na koži sa postupne zahojila, či je to však definitívny stav je otázne, tento druh leishmanie recidivuje aj po rokoch. Prof. Kmeť a kol. autorov zistili, že aj voľne žijúce drobné hľadavce môžu byť zdrojom metilín rezistentných koaguláza negatívnych kmeňov (MRCoNS).

Som dlhoročným pamätníkom Prowazekových dní a bez nadsádzky môžem za pa-

razitológov konštatovať, že tradícia tejto konferencie po odbornej i spoločenskej stránke aj v tomto roku minimálne udržala úroveň uplynulých ročníkov. Patrí sa za to poďakovať organizátorom, menovite MUDr. Monike Czirfuszovej.

text a foto: František Ondriska

Výskumná stáž, Indio Hatuey, Matanza's University, Kuba

V období od 12. – 21. marca 2016 som mal tú česť absolvovať výskumnú stáž na jednom z popredných vedeckých pracovísk na Kube. Názov „Estación Experimental de Pastos y Forrajes “Indio Hatuey” v sebe ukrýva výskumné pracovisko, ktoré od svojho počiatku bolo orientované na optimalizáciu systémov poľnohospodárskej výroby, so zameraním na interdisciplinárny prístup založený na princípoch agroekológie. Jedná sa hlavne o posilne-

stanica spadá pod Univerzitu v meste Matanzas.

Spolupráca na „parazitologickej“ úrovni medzi vzdelávacími inštitúciami na Kube a v bývalom Československu má svoju tradíciu, čo v minulosti potvrdili viaceré dlhodobé pobyty pracovníkov Parazitologického ústavu.

Táto však bola realizovaná

takmer výhradne v „minulom režime“.

A ak v súčasnosti

neberieme do úvahy Kubu ako „dovolenkovú destináciu“, je pre nás táto krajina viac menej vzdialená. Preto, keď ma asi pred dvoma rokmi oslovil Dr. Javier Arece Garcia z tejto inštitúcie, boli moje očakávania skôr opatrné. Veci sa udiali rýchlo a nakoniec som aj na prekvapenie samotného

Javiera pristál v Havane, z ktorej ma ešte čakala zaujímavá 180 kilometrová cesta taxíkom vyrobeným v roku 1957.

Na konferencii v Havane

nie technických kapacít ľudských zdrojov, ktoré sa zameriava na zlepšenie inštitucionálnych činiteľov poľnohospodárskeho sektora. V „ľudskej reči“ to znamená výskumná aktivita smerujúca k výskumu nových odrôd tráv a krmív, vývoju nových krmív pre hospodárske zvieratá a vývoj nových trvalo udržateľných systémov pre využitie v živočíšnej výrobe. Stanica bola založená v roku 1962 a nesie meno jedného z prvých pôvodných obyvateľov na ostrove, ktorý bol indiánskeho pôvodu. Nie je prekvapením, že za založením tohto výskumného pracoviska stojí dnes už nežijúca kubánska legenda Fidel Castro. Stanica sa nachádza približne 180 km od hlavného mesta Havana smerom do vnútrozemia ostrova. Súčasne zamestnáva približne 100 pracovníkov, z ktorých polovica sa zaoberá výskumnou činnosťou. Organizačne

Môj pobyt bol zameraný hlavne na nadväzovanie spolupráce medzi pracoviskami. V rámci pobytu sme navštívili niekoľko fa-

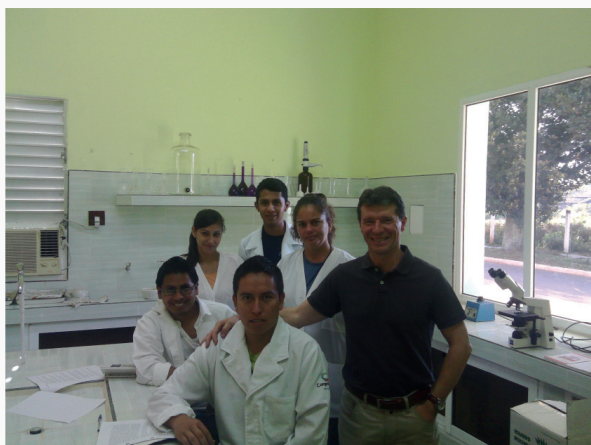

S Dr. Javierom Arece Garciom

riem malých prežúvavcov, kde sme odobrali vzorky a v laboratóriu som následne predviedol praktickú výučbu experimentálnych testov, ktoré sa používajú na detekciu rezistencie u parazitov. Nakoľko transport na ostrove „slobody“ je hlavne na vidieku značne spomalený, trvá odber vzoriek aj celý deň. V rámci pobytu som sa tiež zúčastnil na konferencii v Havane, kde boli preberané aj otázky parazitóz malých prežúvavcov a rezistencie na antihelmintiká.

Záverom môžem konštatovať, že kubánskej vede chýbajú hlavne peniaze. Materiálne zabezpečenie laboratórií je na nízkej úrovni a je porovnateľné s vybavením našich laboratórií začiatkom 90-tych rokov (alebo vybavením u nás pre vstupom do EÚ ☺). Aj keď sa krajina pomaly otvára svetu, finančné kanály zabezpečujúce vedecký výskum, sú stále z väčšej časti uzavreté.

Rád by som z postrehov môjho, aj keď len krátkeho pobytu dodal, že niečo predsa len môžeme Kubáncom závidieť, a to výbornú pracovnú atmosféru a vzťahy na pracovisku. Ale človek nemôže mať všetko ☺!

text a foto: Marián Várady

12. české a slovenské parazitologické dny 2016

Ve třetím květnovém týdnu roku 2016 hostil konferenční hotel Luna v Ledči nad Sázavou tradiční setkání českých a slovenských parazitologů. Sešla se tu bez jednoho stovka odborníků z výzkumných i klinických pracovišť. Pro třídenní odborný program naplánovali organizátoři v čele s Olegem Ditrichem devět přednáškových sekcí. Středeční odpoledne pak bylo věnované výletu, po němž následovala večerní prezentace necelé padesátky (sic!) posterů.

Ve zvaných přednáškách řečníci například připomněli vliv mikrobiomu a eukaryomu na lidské zdraví (J. Lukeš), představili nový model pro imunologicko-farmakologický výzkum helmintů (G. Hrkčková), nabídli srovnání české a brazilské parazitologie a přístupu k vědě (T. Scholz) či oživilí významné historické, české a slovenské, publikace věnující se ekologii klíšťat (M. Stanko).

Tematické zaměření dalších příspěvků bylo velice různorodé: od systematických či ekologických prací, přes biochemicky a imunologicky laděné projekty až po prezentace pokročilých molekulárně biologických témat. Nechyběly samozřejmě ani výstupy z praxe (např. rizika šíření leishmaniózy psů v ČR, úloha kočkovitých šelem při toxoplazmóze, výhody a omezení sérologické diagnostiky parazitárních infekcí, dikrocelióza ovcí na Slovensku, endoparaziti dětí a psů v Košickém kraji aj.). Sborník abstraktů je k dispozici na webu ČPS.

Asi polovinu přednášek tvořily příspěvky studentů, a to jak doktorských, tak pregraduálních. Ty mohla k dobrým výkonům motivovat i probíhající soutěž o nejlepší studentský příspěvek. Na základě posouzení ústního projevu, popularizace tématu, logické stavby přednášky, interpretace výsledků a formy prezentace došla hodnotící komise k těmto výsledkům:

Pregraduální studenti:

1. místo - L. Uhrová (PřF JČU, České Budějovice): Diversity of larval stages of the family Gryporhynchidae (Cestoda: Cyclophyllidae) in cichlid fish (Perciformes: Cichlidae) from southern Africa
2. místo - T. Vyhlídalová (PřF JČU, České Budějovice): Společensva motolic (Trematoda) malých okružáků (Gastropoda: Planorbidae) v jižních Čechách

Postgraduální studenti:

1. místo - T. Macháček (PřF UK, Praha): Vliv neuropatogenní schistosomy *Trichobilharzia regenti* na produkci prozánětlivých cytokinů a oxidu dusnatého myšími neurogliovými buňkami
2. místo - B. Červená (FVL VFU, Brno): Syngamidní hlístice u herbivorů ve Středoafričké republice
3. místo - L. Juhássová (PaÚ SAV, Košice): Populačno-genetická struktúra *Fascioloides magna* v Severnej Amerike a Európe

V posterové sekci získala s plakátem „Trematode diversity in freshwater pulmonate snails from the St. Lawrence Wetlands, Canada“ ocenění za nejlepší fotodokumentaci L. Cibulková (PřF JČU, ČB). Odměny pro oceněné studenty laskavě věnovala společnost Olympus reprezentovaná trojicí zástupců v čele s Martinou Šteincovou. Tento tým navíc zpestřil závěr konference dvouhodinovým mikroskopickým praktikem, při kterém předvedl stereolupu, přímý mikroskop a tzv. makroskop (Macro Zoom Microscope).

Každý účastník konference si mohl na vlastních vzorcích vyzkoušet, jak se s demonstrovanou optikou i různými typy osvětlení pracuje. Zájem vzbudila zejména novinka v podobě difuzního multisegmentového LED osvětlovače pro stereomikroskopy – tzv. slunečnice. Nemalé pozornosti se těšily rovněž nové programy a moduly (především řady cellSens) umožňující v reálném čase skládat u velkých objektů více zorných polí vedle sebe, případně získat obraz proostřený v ose Z. Přímo na místě tak vznikly (rovněž oceněné) fotografie v okolí nachytných živých klíšťat, plazmodií z malarických pacientů nebo parazitických červů z trvalých preparátů.

Měli bych hodnotit, musím upřímně říct, že si z „paradně“ odvážím pozitivní zážitky a řadu nových informací i kontaktů. Škoda jen, že na této prakticky domácí konferenci vůbec nezazněla některá témata, kterým se zdejší parazitologové tradičně věnují.

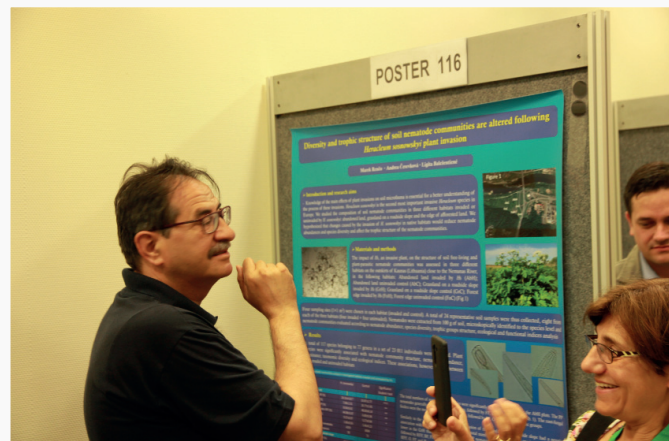
Závěrem rozhodně díky všem, organizátorům i sponzorům, že se o realizaci akce zodpovědně postarali!

Tomáš Macháček
(s přispěním Jany Bulantové)

prevzaté z periodika Zprávy České parazitologické společnosti, roč. 24, č. 2, 2016 so súhlasom Dr. Ivy Kolářovej z redakcie

International Weed Science Congress v Prahe

Dr. Sasanelli

V dňoch 19. – 25. júna 2016 sa pod záštitou Českej Zemědělskej Univerzity v Prahe, Českej herbologické spoločnosti a International Weed Research Society konal v poradí siedmy medzinárodný kongres „International Weed Science Congress“ v Prahe v hoteli Clarion. Na podujatí, 640 účastníkov z 56 štátov sveta prezentovalo výsledky svojich štúdií vo forme

na herbicidy, integrované spôsoby regulácie invázií burín v poľnohospodárstve, ale aj prírodných ekosystémoch, ekológiu, biológiu a genetiku invázií druhov burín a rastlín v súvislosti s meniacimi sa klimatickými podmienkami v jednotlivých oblastiach sveta, vzájomných vzťahov pôvodných a invázií druhov rastlín a mno-

ho iných. Na kongrese som prezentoval výsledky ekologickej štúdie o vplyve inváznej rastliny *Herculeum sosnowskyi* na ekosystém za použitia analýz spoločenských pôdných nematód ako bioindikátorov. Osobne ma najviac zaujali prezentácie týkajúce sa ekológie a rozšírenie invázií druhov rastlín a ich vplyve na

Dr. Sasanelli s účastníkmi z Talianska a USA

354 prednášok (51 sekcií) a 398 posterov (16 sekcií). Odznali aj 4 plenárne prednášky zamerané na rastlinné invázie v súvislosti s globálnymi klimatickými zmenami, ochranou rastlín, poľnohospodárskou výrobou, zachovaním biodiverzity a novými technológiami na reguláciu invázií druhov rastlín a burín. Sekcie boli rozdelené na niekoľkých hlavných oblastí, ktoré prebiehali každý deň konania sa kongresu. Prevažne však boli zamerané na rezistenciu burín, mechanizmy rezistencie burín

ekosystém z rôznych aspektov. Okrem oficiálnej vedeckej časti podujatia, bohatý bol aj spoločenský program vrátane novej možnosti účasti na exkurziách na ktoré bol vyhradený celý jeden deň konferencie. Dalo sa tak navštíviť sídlo spoločnosti

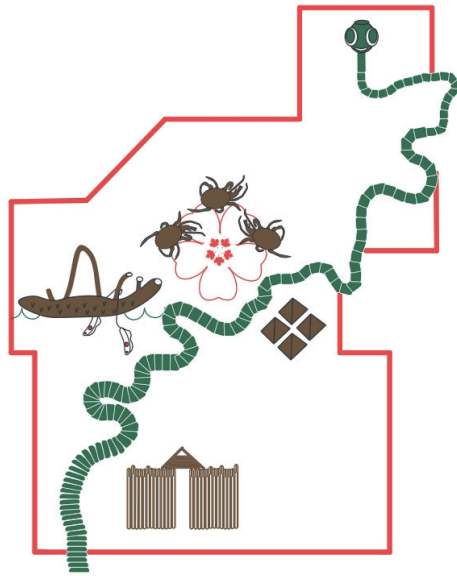

Pohľad na mesto z Vyšehradu

91. konferencia Americkej Parazitologickej Spoločnosti The 91st Annual Meeting of the American Society of Parasitologists

Edmonton, Alberta, Canada
July 11-14, 2016

Táto vedecká konferencia je organizovaná každoročne Americkou parazitologickou spoločnosťou, ktorá bola založená v roku 1924 a dnes má okolo 1500 členov. Prvá konferencia bola organizovaná v roku 1925 v Kansas City v Missouri v USA. V poradí už 91. konferencia sa uskutočnila v dňoch od 11. júla do 14. júla 2016 v Edmontone (Alberta) v Kanade v hoteli Westin s názvom „The 91st Annual Meeting of the American Society of Parasitologists“. Podujatia sa zúčastnilo okolo 250 účastníkov z rôznych pracovísk, inštitúcií a Univerzít prevažne zo Severnej Ameriky, ale aj z iných častí sveta. Odborný program tohtoročného mítingu bol, ako tradične, rozdelený do viacerých sekcií so širokým rozsahom tém. Počas prednášok odzneli najnovšie poznatky v oblasti výskumu interakcii hostiteľ - parazit,

životného cyklu a epidemiológie, taxonómie, systematiky a fylogenézy, genomiky a molekulárnej biológie, evolučnej ekológie, biochémie a imunológie.

Z parazitologického ústavu SAV v Košiciach predniesol Dr. Oros prezentáciu s názvom „*Monozoic tapeworms of freshwater fishes in North America: an update and perspectives*“, ktorá sa venovala výskumu nečlánkovaných pásomnic sladkovodných rýb v Severnej Amerike a bol spoluautorom príspevku s názvom „*How many species are causing Diphyllbothriosis in North America?*“, ktorý sa venoval výskumu zoonotických druhov pásomnic v Severnej Amerike.

Do programu bolo zaradené aj tzv. Sympóziu editora vedeckého časopisu - The Journal of Parasitology - kde boli prednesené tri plenárne prednášky z oblasti výskumu interakcie ivermektínu a filárie, taxonómie a systematiky pásomnic rodu *Bothriocephalus* v severnej Amerike a paleoparazitológie. Program konferencie bol obohatený predovšetkým prítomnosťou laureáta Nobelovej ceny, profesora Williama C. Campbella, ktorý bol ocenený za prácu v oblasti vývoja liekov proti parazitickým infekciám, ktoré spôsobujú riečnu slepotu (onchocerkóza) či elefantiázu (lymfatická filarióza - ochorenie lymfatického systému). Prijemným spostením bola jeho zaujímavá prezentácia o odovzdávaní Nobelovej ceny.

Súčasťou podujatia bola už tradične organizovaná aukcia rôznych predmetov väčšinou súvisiacich s parazitológiou, ako napríklad knihy, obrazy, ručne vyrobené predmety, drobné šperky ako aj ďalšie sponzorské dary od účastníkov. Výťažok z celej akcie každoročne putuje do fondu, ktorý je využitý na podporu mladých vedcov a študentov.

Celá konferencia sa konala vo veľmi priateľskej atmosfére a odborný program podujatia bol plný nových a zaujímavých poznatkov. Ďalšie stretnutie, v poradí už 92. sa bude konať v dňoch od 27 júna do 1 júla 2017 v San Antóniu v Texase, USA.

Mikuláš Oros

EMOP XII, 2016

Počas snečných júlových dní, od 20. do 24.7.2016, sa vo fínskom Turku konal už dvanásť ročník Európskeho parazitologického multikolokvia (EMOP). Turku je nádherné prístavné mesto na juhozápadnom pobreží Fínska, historicky najstaršie mesto krajiny. Mesto bolo založené koncom 13. storočia a bolo hlavným mestom Fínska až do roku 1812, kedy cár Alexander I. presťahoval vládne úrady do Helsínk. Dnes je Turku živým univerzitným mestom s mnohými historickými pamiatkami a kultúrnymi pamätihodnosťami, ale oplýva aj modernou architektúrou. Mestom preteká rieka Aura a večerné či víkendové prechádzky jej brehmi ponúkajú živé obrázky prírody, budov a zabávajúcich sa ľudí. Rieka prepája mesto s blízkym súostrovím v Baltskom mori označovaným ako Archipelago Sea, rekreačnou a turistickou oblasťou poskytujúcou jedinečnú scenériu

vody, zelene a voľne žijúcich živočíchov. Organizátori EMOPu - Univerzita v Turku, Škandinávsko-baltská parazitologická spoločnosť a Európska federácia parazitológov (EFP) vybrali toto miesto pre jeho prepojenie s parazitológiou a výskumom. Turku je miesto, kde bola v roku 1966 založená Škandinávsko-baltská parazitologická spoločnosť, pričom už dlhodobo predtým bol v tomto regióne veľmi aktívny parazitologický výskum. Konferencia sa konala v areáli Univerzity v Turku (fínsky Turun yliopisto), ktorá je druhou najväčšou v krajine a má bohatú tradíciu študovania parazitov. Parazitologický ústav tu vznikol v roku 1963 s cieľom odstrániť *Diphyllobothrium latum* z Fínska.

EMOP je medzinárodná konferencia nielen európskeho rozmeru, ale spája parazitológov zo všetkých kútov sveta. EMOP je kolokvium otvorené aj všetkým parazitom, predmetom vedeckého záujmu boli parazity prenášané potravou, vodou, paleoparazitológia, arktická parazitológia, geograficko-informačné systémy a modelové schémy v parazitológii. Štyri stovky účastníkov EMOPu prezentovali súčasné výskumné trendy v parazitológii, s dôrazom na koncepciu „One Health- Jedno zdravie“, s perspektívou zhromaždiť informácie, koordinovať výskum a harmonizovať diagnostiku, surveillance, analytické metódy, potenciálne zásahy a mapovanie globálnych trendov týkajúcich sa parazitov. Motto konferencie EMOP XII bolo „Parasites are Forever“, čo spája históriu aj budúcnosť parazitológie. Parazitológovia v boji proti parazitom však musia oceniť vynaliezavosť nášho protivníka a jeho majstrovské umenie prežiť a prosperovať v rozmanitých hostiteľských aj ekologických podmienkach. Odborný program

konferencie profilovalo 8 plenárnych prednášok zameraných na obranné mechanizmy včelích spoločenstiev proti parazitom, na patogenitu parazitov prenášaných krv-cicajúcim hmyzom u voľne žijúcej zveri a vtáčích hostiteľov, na trendy vo výskume kliešťov a kliešťami prenášaných parazitov, na akvaparazitológiu a súčasný stav anisakidózy, na arktické systémy vo štvrtohorách, ekologických kolízií a zloženie fauny pod vplyvom klimatických zmien, na parazity ako kultúrne subjekty poukazujúce na etiku vzájomného prospechu a vyjadrujúce vzorce spoločenskej spravodlivosti, práva aj povinnosti, na otázky rizika ješť chrobáky a či je existencia parazitov nekonečná. Mnohé odpovede, ale aj nové otázky poskytl 21 sympózií s 18 pozvanými a 197 odbornými prednáškami, v rámci jednotlivých sympózií bolo odprezentovaných 257 posterov.

Toto podujatie tradične podporuje aj mladých parazitológov, ktorých účasť financovala EFP 30 grantami. EFP organizuje súťaž mladých vedcov, aby stimulovala ich záujem o rozvoj parazitológie. Novinkou tohto podujatia bol Prvý medzinárodný filmový festival o parazitoch, v ktorom súťažili krátke filmy rôzneho charakteru.

Slovenská výprava na EMOP XXII

Boli to filmy informačné a vzdelávacie, reklamy, príbehy. Víťazstvo putovalo do „Bollywoodu“, hlavnú cenu si odniesla snímka indickej produkcie, ktorá v animovanom rozprávkovom príbehu prepojila tradíciu lovcov a riziká infekcie parazitmi.

O príjemnú atmosféru celého podujatia sa staral organizačný tím mladých ľudí v žltých tričkách, ktorí žiarili ako slniečka a prispeli k pohode a priateľskému prostrediu bez chmár. Dušou tohto tímu bol vtipný a vždy dobre naladený Antti Oksanen. Jemu a všetkým organizátorom vyjadrujeme vřúcnu vďaku za perfektne zvládnutú akciu.

text a foto: Emília Dvorožňáková

Pozdrav účastníkov EMOP XII z areálu Univerzity v Turku

Laboratórna diagnostika humánných parazitóz v Leidene (Holandsko), kurz s množstvom informácií a praktických laboratórných zručností pre každého humánneho parazitológa

Rád by som Vás (všetkých čitateľov) informoval o zážitkoch, skúsenostiach ako i teoretických poznatkoch, ktoré som získal a absolvoval počas parazitologického kurzu v Holandsku. Stáži som sa zúčastnil v dňoch od 25. 1. do 29. 1. 2016. Kurz sa uskutočnil na Univerzite aplikovaných vied „Hogeschool Leiden“ v meste Leiden (vlakom asi 30 min. od Amsterdamu) a bol organizovaný pod záštitou ESCMID (European Society of Clinical Microbiology and Infectious Diseases). Profesorka L. van Lieshout bola hlavným organizátorom a prednášajúcim počas celej akcie. Pri praktických laboratórných cvičeniach boli hlavnými mentormi Dr. E. A. T. Breinen a Dr. A. van Goor. Kurzu sa zúčastnilo 20 osôb, 10 účastníkov pochádzalo priamo z Holandska (išlo prevažne o medikov v atestačnej príprave) a 10 medzinárodných účastníkov z rôznych Európskych krajín (3 zo Švédska, 1 z Nórska, 2 zo Švajčiarska, 2 z Nemecka, 1 z Francúzska a 1 zo Slovenska).

Leiden je mesto v provincii Južné Holandsko v Nizozemsku, kto-

Univerzita aplikovaných vied „Hogeschool Leiden“

tická časť boli časovo rovnomerne rozložené. Každý pracovný deň sme sa venovali parazitologickej problematike približne 9 hodín. Po každej prednáške nasledovala praktická časť v laboratóriu, týkajúca sa prezentovanej problematike. Prevažnú časť prednášok prezentovala profesorka L. van Lieshout, ale samozrejme bolo pozvaných aj mnoho hosťujúcich prednášajúcich z rôznych miest z Holandska (Rotterdam, Hengelo, Bilthoven, Nijmegen a Tilburg). Prvé dva dni sme sa venovali problematike helmintóz (askarióza, trichurióza, enterobióza, strongyloidóza, tenióza, schistozomóza, echinokokóza a trichinelóza). Pre mňa bola zaujímavá časť týkajúca sa strongyloidózy, kde nás naučili rozoznávať larválne štádiá (L1 a L3), najmä rozdiely medzi rodom *Strongyloides* a *Ancylostoma/Necator*. Strongyloidóza je veľmi „populárna“ parazitóza v Holandsku, čomu nasvedčuje aj pomerne vysoký výskyt v tejto krajine, kde je vhodné prostredie pre životný cyklus tohto parazita (zmáčaná pôda, množstvo kanálov, vysoká vlhkosť). Ďalšie tri dni sme sa zaoberali problematikou protozoa (nepatogénne a patogénne améby, giardióza, dientamebóza, malária, leishmanióza, kokcidie). Diagnostika malárie je veľmi náročná, z toho dôvodu sme sa plazmódiám venovali jeden celý deň. Bolo to pre mňa veľmi náučné, pretože počet vyšetrovaných pacientov suspektných na maláriu je na Slovensku veľmi nízky a v rámci mikroskopického tréningu je nutné vidieť veľké množstvo preparátov s plazmódiami rôznych druhov v rôznych vývinových štádiách (trofozoity, schizonty, gametocyty a ich rôzne formy). Taktiež nás naučili vypočítať stupeň parazitémie, čo je pri liečbe malárie veľmi dôležité.

Historické centrum mesta Leiden

ré obýva 117000 obyvateľov. Mesto leží v blízkosti miest Haag a Haarlem. Viac ako 4 % jeho rozlohy tvoria vodné plochy a podobne ako iné holandské mestá je popretkávané sieťou mnohých kanálov. Ide o starobylé univerzitné mesto. Existencia univerzity je známa od roku 1575. Na univerzite pôsobili nositelia Nobelovej ceny (v oblasti fyziky). Leiden je však predovšetkým dobre zachovaným historickým mestom s množstvom múzeí, turistov a milovníkov histórie. Pochádza odtiaľ mnoho významných osobností ako napríklad maliari Rembrandt van Rijn a Jan van Goyen. Okrem Leidenskej univerzity tu pôsobí aj Leidenské univerzitné lekárske centrum (LUMC), ktoré sme navštívili. V tomto lekárskom centre (nemocnica) sme mali možnosť vidieť lôžkovú časť a hlavne laboratóriá, kde sa diagnostikujú parazity v klinických vzorkách.

Vo všeobecnosti sa dá povedať, že teoretická i prak-

Pracovná dvojica: Rebecca Grootveld (Holandsko) Vojtech Boldiš (Slovensko)

Na praktické cvičenia sú kolegovia z Holandska veľmi dobre pripravení, majú v depozite obrovské množstvo preparátov, nadpriemernú prístrojovú vybavenosť a traja mentori sa venujú 20 účastníkom. Počas cvičení sme boli rozdelení do dvojíc, každú dvojicu tvoril jeden domáci a jeden medzinárodný participant. Takto v dvojiciach sme rie-

Celá pracovná skupina: vľavo hore Vojtech Boldiš

šli množstvo klinických prípadov, ku ktorým sme mali opis pacienta (demografickú charakteristiku, cestovateľskú anamnézu, symptomatológiu, poprípade iné charakteristiky nápomocné pre stanovenie diagnózy) a následne sme mikroskopicky pozorovali preparáty a nachádzali rôzne vývinové štádiá parazitov (vajíčka, larvy, trofozoity, cysty a iné) alebo aj koinfekcie viacerých parazitov. Na konci každého dňa sme absolvovali obrázkový test, kde v určitých časových intervaloch nám boli premietané rôzne preparáty, ktoré sme mali identifikovať. Každý účastník potom opísal parazita, ktorý bol aktuálne zobrazovaný. Medziľudské vzťahy v rámci celej pracovnej skupiny boli veľmi dobré, čomu svedčila aj spoločná večera v miestnej palacinkárni. Palacinky patria v Holandsku medzi jedno z ich národných jedál. Ich najobľúbenejším druhom palacinky je jablková

so syrom a slaninkou. Všetci kolegovia sme si výborne rozumeli, po celú dobu panovala dobrá nálada. Povymieňali sme si informácie či už pracovného charakteru ako aj bežné informácie a zvyky týkajúce sa tej ktorej krajiny, z ktorej daný účastník pochádzal. Na záver týždňa sme získali certifikáty o úspešnom absolvovaní a účasti na kurze „Laboratórna diagnostika humánných parazitárnych infekcií Leiden – LUMC“, ktoré nám vydala Holandská Spoločnosť pre parazitológiu.

Som veľmi rád a zároveň vďačný môjmu zamestnávateľovi HPL spol. s r.o. člen MEDIREX GROUP a doc. RNDr. Františkovi Ondriskovi, PhD. za možnosť participovať na spomínanom podujatí.

text a foto: Vojtech Boldiš

Certifikáty o úspešnom absolvovaní a účasti na kurze „Laboratórna diagnostika humánných parazitárnych infekcií Leiden – LUMC“

NOVÉ KNIHY ČLENOV SPS PRI SAV

Milí čitatelia,

v aktuálnom čísle Správ SPS pri SAV predstavujeme novú rubriku, v ktorej chceme dať priestor Vám, členom Spoločnosti a Vaším zaujímavým knižným publikáciám. V pilotnej časti predstavujeme monografiu o fascinujúcej *Fascioloides magna* a päť publikácií určených pre odbornú i laickú verejnosť zaujímavú sa o klinickú parazitológiu, parazitozoonózy a kliešte.

Všetko, čo ste chceli vedieť o najväčšej slovenskej motolici a báli ste sa spýtať

V marci roku 2016 vyšla v známom európskom nakladateľstve Springer monografia, sumarizujúca staršie, ale aj najnovšie vlastné poznatky o významnej pečenej motolici raticovej zveri, ktorá sa rozšírila zo Severnej Ameriky do Európy, kde sa vytvorili rozsiahle, stále sa zväčšujúce ohniská. Práca nazvaná „The giant liver fluke, *Fascioloides magna*: past, present, and future research“ vyšla

v edícii SpringerBriefs in Animal Sciences, ktorá si na publikovanie vyberá aktuálne témy špičkového výskumu; monografia je v ponuke na adrese <http://www.springer.com/us/book/9783319295060>). Štúdia vznikla pod vedením RNDr. Ivce Hromadovej, CSC., riaditeľky Parazitologického ústavu SAV (publikujúcej pod menom Kráľová-Hromadová); jej spoluautorkami sú

mladé parazitologičky Mgr. Ľudmila Juhásová a MVDr. Eva Bazsalovicsová, PhD. Práca je atraktívna na prvý i druhý pohľad: prúžkovaný dizajn obálky bol síce definovaný vydavateľom, avšak veľmi vkusné a oku lahodiace obrázky, grafy a informatívne tabuľky v texte sú dielom autoriek. Nechýbajú ani fotografie, znázorňujúce vypreparované a celkom pôvabné až 8-cen-

timetrové parazity, názorne dokumentované sú aj šokujúce zmeny na pečeni jeleňov, ktoré *F. magna* spôsobuje (bohužiaľ typická „vôňa“ čerstvých motolíc sa reprodukovať nedá).

Druhé hľadisko sa týka informačnej hodnoty a vnútornej štruktúry práce. Cieľom nebola iba starostlivá sumarizácia existujúcej vedeckej literatúry o taxonómii, rozšírení, hostiteľoch a ich imunológii a terapii, ale najmä vytvorenie logicky štruktúrovanej „intímnej“ charakteristiky parazita v rámci jeho zložitého vývinového cyklu (voľne žijúce i domáce prežúvavce – mokrade – ulitníky čeľade Lymnaeidae – infekčné metacerkárie na mokradových rastlinách). Táto časť práce aktualizuje a dopĺňa výbornú publikáciu (Pybus MJ 2001: Liver flukes) kanadskej spolupracovníčky košických autoriek, Dr. Margo J. Pybus z vládneho úradu Alberta Fish and Wildlife, ktorá dlhé roky láskavo organizovala zber motolíc v Severnej Amerike a ich transport do Košíc. Súbežne bol zbieraný materiál aj na Slovensku za výdatnej pomoci doc. Dr. Dušana Rajskeho, PhD. a mojej osoby, takže tejto trojici „magnológov“ bola recenzovaná monografia symbolicky venovaná. Samozrejme, na zbere motolíc sa podieľalo oveľa viac kolegov z Európy a Ameriky.

Posledná kapitola práce nazvaná „Modern approaches in *Fascioloides magna* studies, je z môjho pohľadu najzaujímavejšia. Zhŕňa výsledky molekulárnych, genetických, imunologických a ultraštruktúrálnej štúdií druhu *F. magna*, dominujú vlastné populačno-genetické analýzy. Dá sa povedať, že autori tejto motolici riadne nazreli do súkromia. Zámerne ponechávajú túto upútavku iba v stručnej forme, aby si čitatelia mohli nájsť potrebné a pre nich zaujímavé informácie v práci osobne. Načrtnem však najnovšie výsledky autoriek, ktoré sú v monografii avizované, ale opublikované boli až v októbri 2016 v prestížnom časopise *Parasites and Vectors* (Juhásová et al. 2016, <http://dx.doi.org/10.1186/s13071-016-1811-z>). Pútačným zistením v tejto práci je okrem iného odhalenie dvoch migračných trás *F. magna* cez severoamerický kontinent – prvá viedla z juhovýchodu USA na sever, druhá nezávisle zo severozápadu na východ. Obe cesty šírenia korelujú so súčasným rozšírením a historickými presunmi hlavných amerických hostiteľov – jeleníka bielochvostého, jeleňa wapiti a soba arktického.

Európske „výlety“ motolice začali v roku 1865, kedy Savojský gróf Vittorio Emanuele II dal do svojej zvernice (dnes národný park) Parco Naturale La Mandria pri Turíne v severnom Taliansku priviezt' 60 wapiti z Wyomingu, USA. Strastiplnú cestu loďou

prežilo 47 zvierat; z nich niekoľko muselo byť infikovaných motolicou, nakoľko vo zvernici sa do 10tich rokov nakazili nielen tamojšie jelene, ale aj dobytok, ovce, koza, prasa a kôň. Larválnym štádiám motolice evidentne vyhovovali európske ulitníky, najmä vodniak malý *Galba truncatula*, ktorého zastúpenie v La Mandrii je hojné (v roku 2008 som park navštívila). Tento príbeh je dobre zdokumentovaný vo viacerých publikáciách, taliansky vedec Roberto Bassi parazita dokonca prvýkrát pomenoval a opísal (Bassi, 1875). Zvernica o rozlohe viac ako 3 100 ha je dodnes ohradená múrom, obkolesuje ho poľnohospodárska krajina a aj nové výsledky molekulárnych analýz potvrdili, že motolice (t.j. ich hostelia - jelene) sú dodnes v národnom parku izolované. Dnes sa v okolí mesta Wyoming *F. magna* nevyskytuje, geneticky blízke populácie sú lokalizované ďalej na západ v oblasti severného pobrežia Tichého oceánu.

Pri ďalších nákupoch amerických jeleňov či jeleníkov už publikujúci autori chýbali, takže na odhalenie pôvodu iných európskych populácií *F. magna* bolo potrebné počkať na možnosti modernej molekulárnej komparácie. Je známe, že v čase Rakúska-Uhorska viacero šľachticov nakupovalo jeleníky bielochvosté či jelene wapiti z USA – konkrétne údaje však chýbajú.

Ojedinelé nálezy parazita v Nemecku a Poľsku svedčia o tom, že vytvorenie permanentného ohniska výskytu nie je pre parazita „jednoduché“. V stredných a južných Čechách sa to podarilo zhruba okolo roku 1910 a podľa najnovšej analýzy zdrojom populácie *F. magna* v Čechách boli infikované zvieratá z Južnej Karolíny (juhovýchodné pobrežie USA). Odhalený bol aj pôvod ohniska výskytu *F. magna* v oblasti Dunajských lužných lesov, kde si nápadnej motolice v pečeni raticovej zveri prvýkrát všimol Dr. Rajskeý pred rokom 1990 (Rajskeý a kol., 1994). Odvtedy sa parazit šíri rýchlo po i proti prúdu Dunaja, pôvod ohniska však nebol jasný. Až aktuálne zistená redukcia genetickej diverzity dunajských motolíc (tzv. bottle-neck) v porovnaní s českou populáciou ukázala, práve táto bola zdrojom parazitov, ktorým sa podarilo „uchytiť sa“ na krásnom modrom Dunaji. Autorky monografie v závere podávajú prehľad ďalších, ešte nevyriešených problémov spojených s druhom *F. magna*. Poukazujú na schopnosť jeho šírenia do nových oblastí, ktoré ani nemusia byť súčasťou jestvujúcich ohnísk, otvárajú otázku ochrany hospodárskych prežúvavcov pred infekciou, a zaoberajú sa aj možnými smermi výskumu tohto atraktívneho parazitárneho modelu v budúcnosti.

Ako blízka spolupracovníčka autoriek, ktorá sa celý život venovala výskumu vecí viditeľných (aspoň v mikroskope), viem oceniť jedinečnosť a náročnosť molekulárnych analýz, ktoré sú v monografii prezentované, a rovnako dobre viem zhodnotiť úsilie, ktoré bolo potrebné na precízne spracovanie dostupnej – i menej dostupnej – vedeckej literatúry. Publikácia bude užitočná nie len pre odborníkov - parazitológov, ale určite zaujme vysokoškolských učiteľov a študentov s biologickým a veterinárnym zameraním, ako aj širokú obec biológov rôznych smerov.

Marta Špakulová

Autorky monografie (zľava): Mgr. Juhásová, Dr. Hromadová a Dr. Bazsalovicsová

Užitočná publikácia pre humánných parazitológov

V decembri 2016 Univerzita Komenského v Bratislave vydala učebnicu *Klinická parazitológia*. Autormi publikácie sú: František Ondriska, Vojtech Boldiš, Mária Garajová a Martin Mrva.

Predkladaná publikácia je komplexným dokumentom s najnovšími poznatkami z parazitológie určeným pre študentov medicínskeho i prírodovedného zamerania na pregraduálnej i postgraduálnej úrovni. Užitočné informácie sústredené v jednom dokumente nájdu i lekári teoretických i klinických odborov a laboratórni diagnostici pri výkone praktických povolaní. Publikácia má tri časti: Všeobecná parazitológia, Špeciálna parazitológia a Laboratórna diagnostika parazitóz. V prvej časti sa zaoberáme charakteristikou a vlastnosťami parazita a hostiteľa, ich vzájomnými vzťahmi (parazito-hostiteľskými vzťahmi), epidemiológiou parazitárnych nákaz, patobiológiou a klinickými prejavmi ochorení spôsobených parazitmi. Kapitoly špeciálnej parazitológie predstavujú parazity a nozologické jednotky, ktoré sme usporiadali podľa systémových lokalizácií v ľudskom organizme. V tretej časti predkladáme základné metódy používané v diagnostike parazitóz vrátane ich receptária.

Publikáciu recenzovali:
Prof. RNDr. Jozef Halgoš, DrSc.
RNDr. Karel Fajfrlík, PhD.

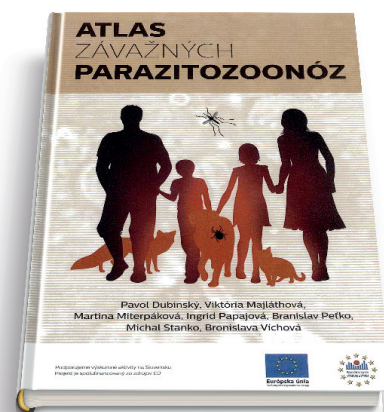
Publikácia je dostupná napr. na linku:

<https://www.laboratornadiagnostika.sk/aktuality/675/nasi-parazitologovia-s-kolektivom-autorov-napisali-novu-ucebnicu-pre-studentov-lekarov-sirokych-odbornosti-i-laboratornych-diagnostikov>

František Ondriska

Súbor publikácií vydaný s podporou EÚ

Kolektív autorov pod vedením doc. B. Peška, DrSc a prof. P. Dubinského, DrSc. z Parazitologického ústavu SAV vydal v rámci realizácie projektu Štrukturálnych fondov „Ochrana životného prostredia pred parazitóznymi pod vplyvom globálnych klimatických a spoločenských zmien“ (kód ITMS 26220220116) súbor knižných publikácií, ktoré sú určené odbornej aj širokej laickej verejnosti. Publikované boli 3 knihy a jedna mapa.

1. Dubinský P., Majláthová V., Miterpáková M., Papajová I., Peško B., Stanko M., Vichová B.: Atlas závažných parazitózných zoonóz.

Atlas sa venuje v štyroch kapitolách parazitózným zoonózam, ktoré sú spôsobené jednobunkovými parazitmi, helmintami, vektormi prenášanými patogénmi aj samotnými vektormi, článkonožcami.

2. Peško B., Majláth I., Majláthová V., Vichová B.: Mapa potenciálneho výskytu kliešťov na Slovensku. Mapa je v mierke 1 : 500 000.

3. Peťko B., Majláthová V., Víchová B.: Čo by sme mali vedieť o kliešťoch. Publikácia Čo by sme mali vedieť o kliešťoch poskytuje širokej verejnosti jednoduchou, zrozumiteľnou a humornou formou základné informácie o kliešťoch, o ich morfológii, výskyte a prináša mnoho praktických informácií o prevencii a správnom vyberaní kliešťov.

4. Majláth I., Majláthová V.: Atlas kliešťov Slovenska.

Atlas kliešťov sa venuje systematike, morfológii a výskytu epidemiologicky najvýznamnejších exofilných kliešťov, ktoré sa vyskytujú na území Slovenska. Je rozdelený na všeobecnú časť a kapitoly venované jednotlivým druhom kliešťov, ktoré sú doplnené bohatou fotografickou prílohou.

Viktória Majláthová

JUBILUJÚCI ČLENOVIA SPS PRI SAV V ROKU 2016

◆ 85 rokov

RNDr. Jozef Řeháček, DrSc.

◆ 70 rokov

prof. RNDr. Jozef Halgoš, DrSc.
prof. MVDr. Valéria Letková, CSc.

◆ 65 rokov

RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc.
MVDr. Peter Košuth, CSc.
Ing. Katarína Reiterová, DrSc.

◆ 60 rokov

prof. MVDr. Peter Juriš, CSc.

◆ 55 rokov

RNDr. Gabriela Hrčková, CSc.
MVDr. Peter Lazar, PhD.
MVDr. Jindřich Šoltýs, CSc.

◆ 50 rokov

doc. MVDr. Marián Várady, DrSc.
doc. RNDr. Peter Fend'a, PhD.

SRDEČNE BLAHOŽELÁME!

RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc. jubiluje

tických organizmov, s kľúčovým zameraním na výskum parazitov rýb. Tím vedený Dr. Hanzelovou dosiahol v tejto oblasti celý rad svetovo prioritných výsledkov najmä vďaka preferencii interdisciplinárneho spôsobu riešenia problémov, s využitím molekulárno-biologických, cytogenetických a genetických metód. V posledných rokoch sa Dr. Hanzelová, spolu so svojimi študentmi venovala páličivým otázkam znečistenia životného prostredia ťažkými kovmi a PCB zlúčeninami, predovšetkým závažným ekologickým problémom vodných nádrží v povodí riek Hornád a Laborec a pôdných ekosystémov stredného Spiša a Gemeru na východnom Slovensku. Mnohé poznatky experimentálnej a teoretickej parazitológie našli svoje uplatnenie vo aj veterinárnej a zdravotníckej praxi ako aj praktickej parazitológii a rybárstve.

Zvláštnu kapitolu tvorí bohatá medzinárodná spolupráca Dr. Hanzelovej s partnerskými výskumnými tímami, vedeckými inštitúciami a najvýznamnejšími európskymi a americkými múzeami. Podieľala sa na organizácii via-

Parazitologička RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc. oslávila 15. októbra 2016 svoje jubileum 65 rokov. Narodila sa vo Valticiach na južnej Morave. Po presídlení rodiny na Slovensko absolvovala základné, stredoškolské i vysokoškolské vzdelanie v Košiciach. Na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ vyštudovala odbor experimentálna biológia a neskôr tu získala aj titul doktora prírodných vied. Od ukončenia štúdia v roku 1975 pracuje nepretržite na Parazitologickom (predtým Helminologickom) ústave SAV v Košiciach, kde v rokoch 1990 - 2016 viedla medzinárodne rešpektovaný tím Oddelenia systematiky. V roku 2000 získala najvyšší vedecký titul DrSc. Je autorkou monografií, kapitol v monografiách, učebných textov parazitológie a celkovo viac ako 80 vedeckých prác publikovaných väčšinou v anglickom jazyku v zahraničí.

Dr. Hanzelová sa špecializuje na výskum taxonómie, systematiky, evolúcie a ekológie parazi-

S Dr. Orosom a prof. Johnom S. Mackiewiczom

Noc výskumníkov

cerých medzinárodných konferencií a sympózií, čím prispela k úspešnej medzinárodnej reprezentácii pracoviska i mesta Košice. Bola vedúcou riešiteľkou mnohých domácich a zahraničných projektov financovaných aj zahraničnými grantovými agentúrami, National Science Foundation, Égide France, NATO a viacerých projektov SYNTHESYS financovaných Európskou komisiou.

Vyškoliila štyroch talentovaných doktorandov, v súčasnosti publikačne aktívnych, ambiciózných mladých vedcov, ktorí nadviazali na doterajšiu prácu Dr. Hanzelovej a úspešne ďalej napredujú vo výskume parazitických organizmov.

Dr. Hanzelová sa dlhodobo angažuje v orgánoch Slovenskej akadémie vied i verejnom živote mimo SAV. Je členkou Vedeckého kolégia SAV pre biologicko-ekologické vedy, členkou rady APVV pre

pôdohospodárske vedy a predsedníčkou Komisie pre udeľovanie najvyššej vedeckej hodnosti doktora vied „DrSc.“ vo vednom odbore parazitológia. Bola dlhoročnou členkou Snemu SAV, členkou Vedeckej rady Parazitologického ústavu SAV, Vedeckej rady Slovenského rybárskeho zväzu a redakčnej rady medzinárodného časopisu Helminthologia. Je aktívnou členkou Slovenskej ichtyologickej spoločnosti a Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV.

Významným spôsobom sa zaslúžila o rozvoj vedného odboru parazitológia na Slovensku, čo ocenilo materské pracovisko i Predsedníctvo SAV viacerými oceneniami. Dr. Hanzelová je no-

siteľkou Medaily profesora Jána Hovorku, Zlatej medaily Slovenskej akadémie vied, Medaily Dr. Stanislava Prowázka a Medaily SAV za podporu vedy.

Všetci kolegovia a spolupracovníci z Parazitologického ústavu SAV aj iných pracovísk prajú Dr. Hanzelovej do ďalších rokov pevné zdravie, spokojnosť a veľa príjemných a inšpiratívnych chvíľ v osobnom i pracovnom živote.

Marta Špakulová

Významné životné jubileum prof. RNDr. Jozefa Halgoša, DrSc.

Dňa 23. 11. 2006 sa dožíva 70 rokov významný slovenský vysokoškolský pedagóg, vedec, biológ, parazitológ a ekológ Prof. RNDr. Jozef Halgoš, DrSc. Narodil sa v malebnej dedinke Soblahove pri Trenčíne, kde absolvoval základné i stredoškolské štúdiá. V rokoch 1965 – 1970 študoval na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského odbor biológia – chémia, špecializáciu zoológia. Po úspešnom absolvovaní vysokoškolských štúdií v roku 1970 nastúpil na Katedru systematickej a ekologickej zoológie PRIF UK ako odborný asistent. Na základe rigorózneho konania v odbore parazitológia mu bol v roku 1971 udelený titul doktor prírodných vied (RNDr). V roku 1974 nastúpil na Zoologický ústav PRIF UK, kde počnúc vedúcim oddelenia parazitológie postupne zastával funkciu zástupcu riaditeľa Ústavu a v rokoch 1994 až 1996 bol riaditeľom tohoto ústavu. Funkciu riaditeľa zastával aj po jeho transformácii na Ústav ekológie PRIF UK. V roku 1998 došlo k ďalšej organizačnej zmene, z Ústavu sa stala Katedra ekológie a profesor Halgoš ju viedol až do roku 2011. Kandidátsku dizertačnú prácu obhájil na Parazitologickom ústave ČSAV v Prahe v roku 1980 z vedného odboru parazitológia. Doktorskú dizertačnú prácu obhájil v roku 1989 na Zoologickom ústave AV v Leningrade, na základe čoho mu bola v r. 1990 udelená vedecká hodnosť doktora vied. V roku 2000 habilitoval a na základe inauguračného konania v r. 2003 bol menovaný profesorom pre odbor ekológie.

Profesor Halgoš od svojho nástupu do zamestnania na PRIF UK prednášal a viedol cvičenia zo zoológie bezstavovcov a parazitológie. Prednášal aj medicínsku geografiu a dvadsať rokov prednášal a viedol cvičenia na kurzoch z tropickej medicíny pre lekárov na Inštitúte pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov. Neskôr prednášal parazitológiu pre ekológov, evolučnú

parazitológiu, medicínsku entomológiu, vyšetrovacie metódy v parazitológii, ekológiu dvojkrídlavcov a iné predmety. Vychoval nespočetné množstvo diplomantov, doktorandov našich i zo zahraničia, jedného docenta a troch profesorov.

Charakterizovať pedagogickú, vedeckú i publikačnú činnosť profesora Halgoša je náročné, nakoľko je veľmi rozsiahla. Riešil množstvo výskumných úloh najmä z oblasti biológie a ekológie krvicajúcich dvojkrídlavcov (muškovité, komáre) a iných významných druhov parazitov. Podieľal sa ako zodpovedný riešiteľ a riešiteľ na 21 expertíznych štúdiách a projektoch, najmä pre potreby praxe a monitoringu, z ktorých dve boli riešené v rámci PHARE. Publikoval vyše 120 vedeckých prác v našich i v zahraničných časopisoch, ako aj množstvo populárnych a populárnovedeckých článkov. Bol členom autorského kolektívu niektorých monografií, jednej celoštátnej vysokoškolskej učebnice a štyroch vysokoškolských skrípt.

Pedagogická i odborná činnosť profesora Halgoša presahovala hranice bývalého Československa a Slovenskej republiky. Bol členom poradného výboru pre výskum humánnej onchocerkózy v Afrike a pre výskum fauny Grécka. Stále je aktívny v medzinárodnej spolupráci medzi Katedrou ekológie a Katedrou zoológie Slezskej univerzity v Katoviciach a so Zoologickým ústavom Akadémie vied Ruska v Petrohrade. Zúčastnil sa viacerých vedeckých expedícií, napr. v Mongolsku Vietname Rusku, Afrike, Blízkom východe, Maroku, Grécku.

Profesor Halgoš pôsobil v mnohých funkciách na vedecko-odbornom a spoločenskom poli, kde prejavoval vždy veľa osobnej iniciatívy, nápaditosti, odbornej skúsenosti i organizačných schopností. Aktívne pracoval i pracuje v rôznych vedeckých spoločnostiach, parazitologickej, zoologickej, entomologickej. Za svoju dlhoročnú vedecko-pedagogickú činnosť bol odmenený mnohými vyznamenaniami, napr. medailou akademika Hovorku, medailou Stanislava Prowázka medailou Karola Brančíka a medailou Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského. Je nositeľom Štátneho vyznamenania Mongolskej ľudovej republiky.

Profesor Halgoš je všestranne aktívny v spoločenskom, kultúrnom i športovom živote. Jeho celoživotným koníčkom sú kone, ktorým sa venuje od svojej mladosti až doposiaľ ako rozhodca na rôznych druhoch pretekov. Pozoruhodné sú jeho danosti

a talent narábať so slovom a myšlienkami, ktoré pretvára v básnické zbierky oslovujúce aj najnáročnejších poslucháčov. Pohltila ho aj záľuba genealógie, obdivuhodne ovláda históriu mnohých mien, detailne študuje svoj rodokmeň, nositeľov jeho priezviska v čase i priestore.

*Vážený pán Profesor, milý Jožko,
pri príležitosti významného životného jubilea Ti prajem do budúcich rokov pevné zdravie,
nech sú Tvoje ďalšie roky naplnené množstvom Božích milostí, optimizmom, úspechmi a spokojnosťou v osobnom i
pracovnom živote.*

AD MULTOS ANNOS

František Ondriska

Životné jubileum Ing. Kataríny Reiterovej, DrSc.

V roku 2016 sa medzi jubilujúcich členov slovenskej parazitologickej obce zaradila aj Ing. Katarína Reiterová, DrSc., ktorá oslávila svoje 65. narodeniny. Keď spomínam na roky prežité po jej boku, v myslí sa mi vybavuje nielen množstvo práce, ktoré sme spolu urobili, ale aj dlhé rozhovory na témy odborné a niekedy aj na témy síce nie až tak odborné, ale pre spoluprácu

v tíme nemenej dôležité ☺. Katka bola a je človekom, na ktorého som sa vždy mohla obrátiť s prosbou o pomoc či radu. Vždy ochotne a rada pomôže. Rovnako prístupuje aj k svojej práci, naplno, s vervou, zápalom a snahou niečo urobiť a dosiahnuť. Svedčia o tom aj výsledky, ktoré za dlhé roky pôsobenia na Parazitologickom ústave SAV dosiahla. Ing. Reiterová sa na začiatku svojej kariéry venovala problematike sé-

rologickej diagnostiky helmintóz, kedy prioritne zistila prevalenciu larválnej toxokarózy v zdravej populácii Slovenska. Neskôr pokračovala výskumom závažných parazitoozoonóz z aspektu epidemiológie, epizootológie a imunológie. Experimentálne zis-

S Dr. Turčekovou a doc. Várady

tila charakteristiky humorálnej imunitnej odpovede po rôznych infekčných dávkach *Toxocara* spp., vplyv infekcie na reprodukciu myší a moduláciu imunitnej odpovede potomstva infikovaných matiek. Významným podielom prispela k zisťovaniu výskytu pôvodcov závažných helmintóz u definitívnych hostiteľov a medzihostiteľov. Neskôr sa zamerala na iný vedný odbor – protistológiu, v rámci ktorej dosiahla prioritné výsledky vo výskume neosporózy a toxoplazmózy na Slovensku. Významným úspechom tohto výskumu bolo aj získanie prvého slovenského izolátu *Neospora caninum*, ktorý bol na ústave kontinuálne kultivovaný *in vitro* a jeho ďalšie analýzy. Je to významná vedecká osobnosť slovenskej parazitológie s výbornou teoretickou prípravou v oblasti imunológie a epidemiológie helmintov a kokcií – *Neospora caninum* a *Toxoplasma gondii*.

Počas svojej aktívnej kariéry publikovala množstvo prác, čo potvrdzuje kvalitu jej vedeckej práce. Je spoluautorkou jednej monografie, ôsmich kapitol v knižných publikáciách, 60 karentovaných publikácií

s vysokým impaktom ohlasov a 46 publikácií neevidovaných v CC databázach. Bola zodpovednou riešiteľkou a spoluriešiteľkou viacerých domácich aj zahraničných projektov. Svoje vedomosti a skúsenosti vždy rada a ochotne posúvala ďalej a počas svojej kariéry vychovala tri doktorandky a niekoľko diplomantov.

S energiou jej vlastnou sa Katka Reiterová venuje aj rodine a rodinnému životu. Aj keď nemala vždy na ružiacich ustlané, vychovala päť detí, päť úspešných a šikovných ľudí, za ktorých by sa nemusela hanbiť žiadna mama.

Katka, dovoľ, aby som Ti v mene kolegov z Parazitologického ústavu a v mene všetkých slovenských parazitológov zo srdca zapriala všetko najlepšie, veľa šťastia, úspechov, lásky a hlavne veľa, veľa zdravia.

A za seba pripájam krátky veršík, ktorý vyjadruje čo cítim:

*Nie som básnik čo píše básne, ani maliar čo maľuje krásne.
Som len človek, ktorý má Ťa rád a chce Ti šťastie, zdravie a lásku zaželať.
Nech máš všetko čo chceš mať a nestratíš chuť sa smiať.*

Daniela Antolová

STALO SA V SAV V ROKU 2016

➤ 3. marec 2016

Predseda Slovenskej akadémie vied prof. Pavol Šajgalík a podpredsedníčka SAV pre výskum RNDr. Eva Majková DrSc. sa prvého marca stretli v Bruseli s vedením akadémií vied štátov Vyšehradskej štvorky a s predstaviteľmi Európskej komisie z oblasti vedy a výskumu. Cieľom stretnutia bolo prezentovanie pripravenosti jednotlivých akadémií vo vyššej miere participovať na európskom výskume, ako aj predstavenie nových výskumných infraštruktúr, ktorými sú akadémie vybavené.

➤ 8. apríl 2016

Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan navštívil Slovenskú akadémiu vied. Išlo o jeho prvé stretnutie s členmi Predsedníctva SAV v pozícii ministra, nadväzujúc na jeho predchádzajúce rokovania počas pôsobenia vo funkcii vedúceho sekcie na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu SR. Zdôraznil, že SAV považuje za baštu vedy na Slovensku, privítal zahraničný akreditačný proces v SAV a podporí transformačný proces

organizácií SAV na verejné výskumné inštitúcie. Vedenie SAV a minister sa zhodli na tom, že je potrebné zabezpečiť významné posilnenie podielu súťažného financovania vedy a výskumu v rámci SR a vytvoriť systém programov a nástrojov pre udržanie mladých talentovaných doktorandov a postdoktorandov ako aj na ďalších spoločných krokoch v prospech naplnenia týchto cieľov.

➤ 17. máj 2016

V sídle Predsedníctva SAV sa uskutočnilo rokovanie medzi vedením Slovenskej

akadémie vied a mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom Japonska v SR Jeho Excelenciou Junom Shimmihom. Témou rokovania bola spolupráca medzi SAV a Japonskom v oblasti vedy a výskumu a jej rozšírenie. Účastníci stretnutia ocenili dobre rozbehnutý projekt spoločného výskumného programu medzi krajinami Vyšehradskej štvorky a Japonska, ktorý je z japonskej strany podporovaný Japonskou agentúrou pre vedu a techniku (JST), na slovenskej strane Slovenskou akadémiou vied. Okrem tohto programu fungujú aj ďalšie spolupráce medzi ústavmi SAV a Japonskom, či dlhodobá bilaterálna spolupráca medzi Japonskou spoločnosťou pre podporu vedy (JSPS) a SAV, ktorá podporuje mobilitné projekty.

➤ 25. máj 2016

Bola zverejnená správa, podľa ktorej je na základe reprezentatívneho výskumu realizovaného agentúrou Focus v dňoch 3. až 9. mája 2016 na vzorke 1003 respondentov **je Slovenská akadémia vied (SAV) najdôveryhodnejšou inštitú-**

ciou z 15 skúmaných inštitúcií. Spomedzi respondentov, ktorí na otázku odpovedali, SAV skôr alebo úplne dôveruje až 80,3 % opýtaných.

➤ 18. júl 2016

Na prvom mítingu sa stretli členovia medzinárodného hodnotiaceho Meta-Panelu, ktorý ustanovilo Predsedníctvo SAV, aby zhodnotilo úroveň výskumu v SAV. Hodnotenia jednotlivých panelov spoločne vyústia do formulácie odporúčaní pre SAV a vytvoria charakteristiku slovenskej vedy, jej základného výskumu a progresívneho vývoja pre rozvoj slovenskej spoločnosti. Ambíciou je tiež posilnenie našej pozície v európskom výskumnom priestore. Zahraničnými členmi hodnotiacej komisie sú: prof. Marja Makarow (Fínsko), predsedníčka Meta-Panelu; prof. Sijbolt Noorda (Holandsko), člen; prof. John V. Wood (Veľká Británia), člen; prof. Pär Omling (Švédsko), vedúci panelu hodnotiaceho 1. oddelenie vied; prof. Toivo Maimets (Estónsko), vedúci panelu hodnotiaceho 2. oddelenie vied; prof. Milena Žic Fuchs (Chorvátsko), vedúca panelu hodnotiaceho 3. oddelenie vied.

➤ 30. september 2016

Konal sa už 10. ročník Európskej noci výskumníkov. Okrem Bratislavy sa do podujatia zapojili aj Banská Bystrica, Žilina, Tatranská Lomnica, Poprad a Košice.

➤ 4. október 2016

Predsa SAV Pavol Šajgalík a generálny riaditeľ RTVS Václav Mika podpísali memorandum o vzájomnej spolupráci. Súvisí s ambíciou oboch inštitúcií propagovať vedu a popularizovať vedecké výskumy a výsledky na Slovensku.

➤ 10. október 2016

Konalo sa neformálne stretnutie členov Predsedníctva SAV a Snemu SAV s poslancami Výboru Národnej rady SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport o aktuálnom postavení akadémie a o problémoch vedy a výskumu na Slovensku. Pokrátkejšou prezentáciou Slovenskej akadémie vied podpredsedníčkou SAV RNDr. Evou Majkovou, DrSc., sa rozoberali aktuálne témy, vrátane prebiehajúcich akreditácií ústavov SAV panelom nezávislých expertov len zo zahraničia. Osobitne sa skloňovala

potreba zabezpečenia viaczdrojového financovania výskumu v nadväznosti na transformáciu výskumných organizácií, vrátane SAV.

➤ 7. november 2016

Začalo sa podujatie Týždeň vedy a techniky, ktorého organizátormi sú Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR spolu s Centrom vedecko-technických informácií SR a Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti. Cieľom podujatia je zaujímavým spôsobom prezentovať vedeckú prácu a výsledky výskumu širokej verejnosti.

➤ 22. november 2016

Začalo sa tretie kolo prezentačno-diskusných mítingov v rámci hodnotenia ústavov SAV. Od 22. novembra do 30. novembra panel zahraničných expertov hodnotil ústavy oddelenia vied o živej prírode, kam patria aj domovské pracoviská členov SPS (Parazitologický ústav, Virologický ústav a Ústav zoológie SAV).

Martina Miterpáková
zdroj: www.sav.sk

KALENDÁR BUDÚCICH VEDECKÝCH PARAZITOLOGICKÝCH PODUJATÍ

8. – 12. máj, 2017

23rd Helminthological Days

Duchonka, Slovenská republika

<http://pau.saske.sk/helminthdays2017>

30. júl – 4. august, 2017

15th International Congress of Protistology

Praha, Česká republika

www.icop2017.org

4. – 8. september, 2017

26th International Conference of the World Association for the Advancement of Veterinary Parasitology

Kuala Lumpur, Malajzia

www.waavp2017kl.org

16. – 20. máj, 2017

6th World Congress on Leishmaniasis

Toledo, Španielsko

<http://worldleish2017.org>

6. – 11. august, 2017

8th International Symposium on Monogenea

Brno, Česká republika

<http://ecip.cz/news/4>

25. – 27. september, 2017

3rd International Congress on Parasites of Wildlife

Skukuza, Južná Afrika

http://savetcon.co.za/Wildlife_parasites2017

8. – 9. jún, 2017

7th Conference of Scandinavian-Baltic Society for Parasitology: "Parasites in Crossroads"

Riga, Lotyšsko

<http://csbsp7.mozello.eu>

27. august – 1. september, 2017

9th Tick and Tick-borne Pathogen Conference & 1st Asia Pacific Rickettsia Conference

Cairns, Austrália

www.ttp9-aprc1.com

11. – 14. október, 2017

4th International Meeting on Apicomplexan Parasites in Farm Animals

Madrid, Španielsko

www.apicowplexa.es/

KEEP
CALM
AND
STUDY
PARASITOLOGY

- **predsedníčka**

RNDr. Ivica Hromadová, CSc.

- **podpredsedníčka**

MVDr. Martina Miterpáková, PhD.

- **tajomník**

doc. RNDr. František Ondriska, PhD.

- **pokladníčka**

MVDr. Zuzana Hurníková, PhD.

- **členovia:**

Mgr. Veronika Rusňáková Taragel'ová, PhD.

doc. RNDr. Michal Stanko, DrSc.

MVDr. Zuzana Vasilková

- **predsedníčka revíznej komisie**

MVDr. Daniela Antolová, PhD.

- **členovia revíznej komisie:**

doc. MVDr. Marián Várady, DrSc.

RNDr. Bronislava Víchová, PhD.

Redakčná rada:

Martina Miterpáková – hlavná redaktorka

František Ondriska – redaktor

Zuzana Vasilková – redaktorka a grafická úprava

Vydala:

Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV

Hlinkova 3

040 01 Košice

Tel: 055 63 344 55; Fax: 055 63 314 14

E-mail: sps@saske.sk

Web: www.saske.sk/pau/sps.html

Autori obrázkov na titulnej strane - pracovníci PaÚ SAV

© 2017 Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV, Košice